

PREHISTORISCHE HEUVEL WERD EERST LICHTBAKEN EN DAARNA WATERRESERVOIR

De Tafelberg is een eeuwenoud uitkijkpunt

De Tafelberg is een kunstmatige heuvel op een uitloper van de Utrechtse Heuvelrug. Onze prehistorische voorouders hebben deze heuvel waarschijnlijk opgeworpen met als doel (uit)zicht te houden op vijandige groepen en kudde wild. De heuvel werd al in 1723 genoemd. Alleen was de naam toen nog "Kooltjesberg". Er werd namelijk een vuur gestookt dat als baken moest dienen voor de toenmalige Huizer vissersvloot op de Zuiderzee.

Toeristische attractie

Vanaf het moment dat de "berg" niet meer nodig was als baken voor de scheepvaart, heeft men geprobeerd hem te exploiteren als toeristische attractie. In de achttiende eeuw heeft er op de berg al een ronde stenen oriëntatietafel gestaan. Met pijlen waren ongeveer 60 namen van steden, dorpen en buitenplaatsen aangegeven in de richting waarin je ze bij helder weer kon zien. De achttiende-eeuwse historicus Isaac Le Long beschrijft ook een houten dak op palen boven op de berg. Het bouwwerk raakte evenwel door de wind vernield. Rond 1900 stond er voor de vele dagjesmensen een kiosk bij de ongeveer 20 meter hoge heuvel.

Waterreservoir

In 1921 besloot het gemeentebestuur van Blaricum om de gemeente aan te sluiten op het provinciale waterleidingnetwerk. Om druk op de leidingen te krijgen zou het water uit een waterreservoir op de Tafelberg komen. Dat reservoir zou worden gecombineerd met van een voor het publiek toegankelijk uitkijkpunt. De Tafelberg was destijds eigendom van de vereniging Stad en Lande van Gooiland. Het lukte de provincie om de Tafelberg voor 75 jaar in erfpacht te verkrijgen.

Het waterreservoir op de Tafelberg werd gemaakt van gewapend beton en had een nuttige inhoud van 600 m³. Het kreeg de vorm van een twaalfhoekig prisma. De grond om het reservoir heen werd zodanig aangebracht dat via een trap een toegankelijk uitkijkplatform werd verkregen. Er werd een zo natuurlijk mogelijke beplanting gekozen. Hierdoor besefte menig bezoeker niet dat er 600 m³ drinkwater onder zijn voeten lag. Vanaf een hoogte van 28 meter konden bezoekers van het weidse uitzicht genieten. Door deze ingreep is de Tafelberg enige meters verhoogd.

De Tafelberg op een aquarel van Jacob Cats (ongeveer 1780).

Nieuwe uitkijktoren

In 1934 werd een door Wouter Hamdorff ontworpen toren op de Tafelberg geplaatst. De heuvel was nu eigendom van het pas opgerichte Goois Natuurreservaat. De toren was een riante zeskantige stellage van ongeveer 6 meter hoog. De totale hoogte boven de zeespiegel was circa 42 meter. Via een wen-

teltrap was een platform van 10 meter doorsnee (!) bereikbaar. Dat verschaftte een prachtig uitzicht over het Gooi. Helaas heeft deze toren slechts kort dienst gedaan. Gedurende de Tweede Wereldoorlog raakte hij in verval. De degelijke grenen constructie werd na de oorlog gedemonteerd. De hoogte was toen 36,4 meter boven N.A.P.

Opknappbeurten

In 1988 nam het Goois Natuurreservaat de renovatie ter hand. De Tafelberg werd uitgerust met een houten hek dat het oude ijzeren hek verving. De trap werd vervangen en kreeg nu 34 treden. De uit de kluiten gewassen beplanting werd teruggesnoeid. Bovendien werd er een stenen tafel van 120 x 200 cm geplaatst met 9 richtingen. Helaas is die tafel ten prooi gevallen aan vandalisme en vernieling.

Op de top kwam een 1000 kilo zwaar stuk natuursteen dat een hoogte van 39,2 meter boven NAP aangeeft

In 2019 werd er opnieuw een opknappbeurt uitgevoerd. In september 2019 werd begonnen met de bouw van een gemetseld ornament met zitplaatsen. De woekerende struiken – voornamelijk Japanse duizendknoop – werden weggehaald. Om de heide meer bij de berg te betrekken werd aan de westzijde van de Tafelberg een stalen trap gemaakt. Op de top kwam een 1000 kilo zwaar stuk natuursteen, dat een hoogte van 39,2 meter boven NAP aangeeft. Op deze topsteen zijn de windstreken te zien. Om de vier zichtassen vanaf de Tafelberg te herstellen werd door het GNR een aantal bomen gekapt. De heuvel zou enkele malen per jaar worden begraasd door schapen. In februari 2020 was het werk gereed.

Klaas Oosterom

Bronnen tekst en afbeeldingen

- Sarah Remmerts de Vries, 'Uitkijkpunt Tafelberg opgeknapt', website Oneindig Noord-Holland 26-02-2020
- F. Ruijter, 'Groeten uit mooi Blaricum' (2007)

De Tafelberg in het begin van de twintigste eeuw.

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF

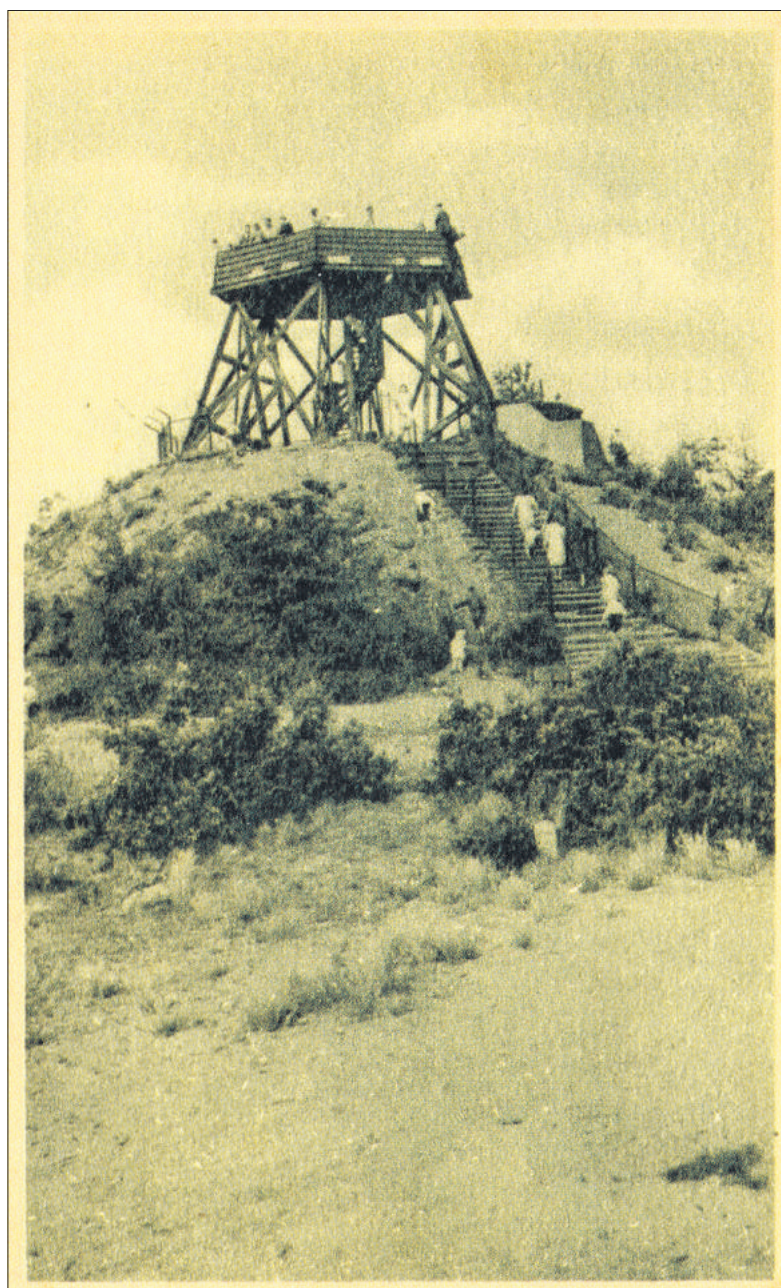
www.gooienvechthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Autotocht van Churchill langs Naarden en Bussum

Winston Churchill is op deze foto tijdens een autorit in 1946 op weg van Amsterdam naar Paleis Soestdijk en schudt hier in Naarden de hand van burgemeester Boddens Hosang. Churchill maakte een aantal korte stops, waaronder bij Jan Tabak, waarvan een uitgebreid verslag is te lezen in de Gooi- en Eemlander van 13 mei 1946.

FOTO EN TEKST: GEMEENTEARCHIEF GOOISE MEREN EN HUIZEN

De Tafelberg in 1934.